

Posudek oponenta diplomové práce

Název diplomové práce: *Využití podpůrných materiálů k rozvoji komunikačních schopností ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením*

Autor: *Mgr. Ondřej Vácha*

Studium: *PdF N-SPD Speciální pedagogika pro učitele, magisterský studijní program, kombinované jednooborové studium*

Vedoucí diplomové práce: *PhDr. Petr Kopečný, Ph.D.*

Oponent diplomové práce: *PhDr. Soňa Chaloupková, Ph.D.*

Diplomant **Mgr. Ondřej Vácha** ve své diplomové práci zpracoval zajímavé téma, týkající se využití podpůrných materiálů k rozvoji komunikačních schopností ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. Diplomová práce je zpracována v teoretické části *monografickou procedurou* a výzkumné šetření je provedeno *kvalitativní metodou*. *Cílem diplomové práce* bylo analyzovat možnosti využití podpůrných materiálů či postupů, jejichž cílené a systematické zařazování do výchovně-vzdělávacího procesu ze strany pedagoga rozvíjí komunikační schopnosti žáků s lehkým mentálním postižením na prvním stupni ZŠ. Stanovený cíl byl naplněn. Diplomová práce je členěná do čtyř hlavních kapitol a dalších subkapitol. *Struktura práce* je vyvážená s drobnou výhradou, jednotlivé kapitoly na sebe logicky navazují. První tři kapitoly jsou teoretické, výzkumnému šetření je věnována čtvrtá kapitola. Po obsahové stránce odpovídají kapitoly zadanému tématu.

V *první kapitole* diplomant vymezil teoretická východiska, vztahující se k problematice mentálního postižení. Je zde uvedena terminologie těchto poruch, dále vymezena definice, etiologie a klasifikace. Dále se autor soustředil na charakteristiku osobnosti jedince s mentálním postižením. Ve *druhé kapitole* je pozornost soustředěna na problematiku komunikace. Diplomant charakterizuje vývoj komunikačních schopností, klasifikuje narušenou komunikační schopnost, uvádí jazykové roviny v ontogenezi řeči a symptomatické poruchy řeči u osob s mentálním postižením. *Třetí kapitola* se zaměřuje na téma, vztahující se k výzkumnému šetření, a to specifika komunikace osob s mentálním postižením. Je zde přiblížen vývoj řeči u osob s mentálním postižením, charakterizována alternativní a augmentativní komunikace s akcentem využití u osob s mentálním postižením a zásady logopedické intervence u osob s mentálním postižením.

Ve *čtvrté kapitole* je zpracováno výzkumné šetření diplomové práce, především jsou vymezeny výzkumné cíle, výzkumné otázky, vlastní šetření a závěry šetření. *Cílem* bylo zjistit, jaké jsou možnosti využití podpůrných materiálů či postupů vedoucích k rozvoji komunikačních kompetencí ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. Ke zpracování výzkumu autor využil techniku polostrukturovaného rozhovoru s pedagogy, kteří se primárně zaměřují na vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, volného rozhovoru s rodiči žáka, aktivního pozorování, obsahové analýzy pedagogické, psychologické a speciálně pedagogické dokumentace a zpracoval hloubkovou případovou studii. Rozhovory s pedagogy byly dále rozvinuty metodou „focus group“, která představovala moderovanou diskuzi zúčastněných pedagogů. Autor provedl analýzu a interpretaci dat získaných výzkumnými technikami a celé výzkumné šetření rozdělil do dvou fází. První fázi představovala interpretace rozhovorů s pedagogy, ve které autor správně stanovil jednotlivé kategorie, korespondující s dílčími výzkumnými otázkami, vztahujícími se především k rozvoji komunikačních schopností žáka s lehkým mentálním postižením na ZŠ, zřízené podle § 16, odst. 9 školského zákona. V druhé fázi je podrobně zpracovaná případová studie žáka s lehkým mentálním postižením a analyzován jeho výchovně vzdělávací proces. *Z analýzy výzkumného šetření* autor dospěl k závěru, že pedagogové využívají mnoha podpůrných materiálů, metod a technik, které podporují rozvoj komunikačních kompetencí žáků. *Po stránce formální* odpovídá diplomová práce stanoveným požadavkům. Seznam literatury obsahuje 69 titulů knižních. K jazykovému a stylistickému vyjadřování autora nemám připomínky. Autor byl schopna pracovat s různými zdroji, prokázal schopnost analýzy odborné literatury a srovnával názory různých autorů a odborných publikací. Grafická úprava diplomové práce odpovídá normě. Oceňuji aktuálnost tématu a přínos pro speciálněpedagogickou praxi.

V rámci teoretické části práce bych doporučila zpracování podkapitoly, soustředující se na systém, možnosti a přístupy v edukaci žáků s lehkým mentálním postižením, vzhledem k tomu, že diplomová práce je zaměřena edukačně. Oceňuji účelné zaměření výzkumných otázek na spolupráci pedagogů s logopedickými pracovníky, možnosti dalšího vzdělávání v oblasti logopedické intervence a analýzu forem hodnocení žáků.

Diplomovou práci **Mgr. Ondřeje Váchy** doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **A – výborně**.

Otázky: V rámci Vašeho výzkumného šetření byla zjištěna nedostačující spolupráce pedagogů s logopedickými pracovníky, v podstatě absence spolupráce se školským poradenským zařízením. Prosím, jaká jsou doporučení pro řešení této situace z Vašeho pohledu? Stejně tak bylo dotazovanými pedagogy poukázáno na nedostatek materiálů k rozvoji komunikačních kompetencí žáků s lehkým mentálním postižením. Existují materiály, využitelné pro dané žáky, nebo je nutná modifikace běžně užívaných materiálů? Které materiály můžete například jmenovat, popřípadě, jak je modifikovat, aby byly využitelné u žáků s lehkým mentálním postižením?

PhDr. Mgr. Soňa Chaloupková, Ph.D.

V Brně 13. dubna 2017